סָפֵק טומאה שנולד בַּמַּשְׁקִין, כגון שהושיט אדם טמא את רגלו למשקה טהור, וספק אם נגע בו או לא, לְיַטַּמֵּא – לענין טומאת עצמו הרי הוא טָמֵא, שכן טומאת משקים עצמם היא מן התורה, וספק טומאה דאורייתא ברשות היחיד מוכרע לחומרא. אבל ספק משקים לְטַמֵּא אֲחֵרִים – כשיש ספק האם נגע משקה טמא בדבר אחר, כגון שהחזיק אדם בידו מקל שבראשו משקה טמא וזרקו לבין ככרות טהורים, וספק האם נגע בהם המשקה או לא, טָהוֹר – הככרות טהורים, לפי שטומאת משקים לטמא אחרים היא רק מדרבנן, וספק דרבנן לקולא, שכן לא גזרו חכמים על טומאה זו אלא בודאי ולא בספק. דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר, וְכֵן הָיָה רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר כְּדִבְרָיו.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, ספק טומאת משקים לטמא אחרים, לְכֹל דבר הוא טָמֵא, בין לטמא אוכלים, ובין לטמא כלים. שכן סובר רבי יהודה שמשקים מטמאים אחרים מן התורה, בין אוכלים ובין כלים, ועל כן יש להחמיר בספק גם לענין זה, כדין ספק טומאה דאורייתא ברשות היחיד שהוא טמא. רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים, אם הספק הוא לְגַבֵּי אוֹכָלִין, וכגון שנשפכו משקים טמאים לבין ככרות, וספק האם נגעו בהם או לא, הככרות טְמֵאִין, שכן משקים מטמאים אוכלים מן התורה, וספק טומאה דאורייתא ברשות היחיד טמא. אבל אם הספק הוא לְגַבֵּי כֵלִים, וכגון שנשפכו המשקים לבין כלים, וספק האם נגעו בהם או לא, הכלים טְהוֹרִין, שכן משקים אינם מטמאים כלים מן התורה אלא מדרבנן, ולא גזרו חכמים על הספק אלא על הודאי.

הגמרא מקשה על מה ששנינו בברייתא שרבי אלעזר סובר כרבי מאיר, שמשקים מקבלים טומאה מן התורה, אך אינם מטמאים אחרים: וְכִי סָבַר רַבִּי אֶלְעָזָר שֶׁמַּשְׁקִין אֵינָן לָהוּ [–יש להם] איזו שהיא טוּמְאָה בָּעוֹלָם מן התורה, וְהָתַנְיָא – והרי שנינו בברייתא, רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר, אֵין טוּמְאָה לְמַשְׁקִין מן התורה כָּל עִיקָּר. תֵּדַע – וראיה לדבר שאינם מקבלים טומאה כלל, שֶׁהֲרֵי שנינו במסכת עדיות (פ״ח מ״ד), הָעִיד (יוסף) [יוֹסֵי] בֶּן יוֹעֶזֶר אִישׁ צְרִידָה עַל מין חגב ששמו 'אִיל קָמְצָא' שהוא דָּבָן – טהור וכשר לאכילה. וְעוד העיד עַל מִשְׁקִין של בֵּית מִטְבְּחֵיָא – על הדם והמים שבבית המטבחים שבעזרה, שהם דָּבָן – טהורים, ואינם מקבלים טומאה. ובהכרח שהוא משום שטומאת משקים היא מדרבנן, ובמקדש לא גזרו עליהם חכמים טומאה, כדי שלא יטמאו את הקדשים הנמצאים שם ויפסלום, שהרי אם טומאת משקים היא מן התורה, לא היה כח ביד חכמים לטהרם במקדש משום הטעם האמור. הרי שסובר רבי אלעזר שאף לענין טומאת עצמם אין המשקים מקבלים טומאה אלא מדרבנן, ואיך שנינו בברייתא שרבי אלעזר סובר כרבי מאיר שספק טומאת משקים לענין טומאת עצמם טמא משום שטומאת משקים היא מן התורה.

מפרשת הגמרא את קושייתה: הָנִיחָא – מובן הדבר לְשיטת שְׁמוּאֵל דְּאָמַר שעדותו של יוסי בן יועזר על משקי בית מטבחיא שהם דָּבָן [–טהורים], נאמרה רק לענין שהרתם מִלְּטַמֵּא טוּמְאַת אֲחֵרִים, שאם נטמאו ואחר כך נגעו בדבר אחר אין הם מטמאים אותו, אֲבָל טוּמְאַת עַצְמָן יֵשׁ לָהֶן – המשקים עצמם נטמאים, שלפי זה שַׁפִּיר [–יפה] אומרת הברייתא שסובר רבי אלעזר כרבי מאיר, ואין מכך סתירה על דברי רבי אלעזר בברייתא השניה. שהרי הוכיח רבי אלעזר את דבריו מעדותו של יוסי בן יועזר, ואם כן יש לפרש במה שאמר שאין למשקים טומאה מן התורה שכוונתו רק לענין לטמא אחרים, אבל טומאת עצמם יש להם, וכשיטת רבי מאיר. אֶלָּא [–אבל] לְשיטת רַב דְּאָמַר שהעיד יוסי בן יועזר על משקי בית מטבחיא שהם דָּבָן [–טהורים] מַמָּשׁ, ואף טומאת עצמם אין להם, מַאי אִיכָּא לְמֵימַר – מה יש לנו לומר ביישוב הסתירה בין שתי ברייתות אלו, הלא רבי אלעזר הוכיח את דבריו מדברי יוסי בן יועזר, ואם כן בהכרח שלשיטתו מן התורה משקים אינם מקבלים טומאה כלל.

מתרצת הגמרא: אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק, מה שאמרה הברייתא שרבי אלעזר סובר כדברי רבי מאיר הוא רק אַחֲדָא – על דין אחד, שרבי אלעזר אמר כדברי רבי מאיר רק במה שאמר שספק משקין לטמא אחרים טהור, אבל חולק הוא על מה שאמר רבי מאיר שלענין טומאת עצמם ספיקם טמא, אלא סובר שגם לענין זה ספיקם טהור, שכן לשיטתו משקים אינם מקבלים טומאה מן התורה כלל, אלא רק מדרבנן, וספק דרבנן לקולא. דוחה הגמרא תירוץ זה: וְהָא [–והרי] 'וכן היה רבי אלעזר אומר כְּדִבְרָיו' לָאָמַר תנא הברייתא, ו'כדבריו' בלשון רבים משמע דְּנָפְישִׁי – כדברים רבים ולא כדבר אחד בלבד. ומכאן שסובר רבי אלעזר ככל דברי רבי מאיר, בין לענין שיש למשקים טומאת עצמם מן התורה, ובין לענין שאינם מטמאים אחרים מן התורה. וְעוֹד דוחה הגמרא, וְהָא 'וְכֵן היה רבי אלעזר אומר' קָתָנֵי [–שנה] התנא בברייתא, ומלשון 'וכן' משמע ששיטה אחת היא, וסובר רבי אלעזר ככל דברי רבי מאיר בדין טומאת משקים, ואם כן סותרים דבריו אלו לדבריו בברייתא השניה. מסיקה הגמרא: אכן קַשְׁיָא על דברי רב מדברי הברייתא.

הגמרא דנה במחלוקת רב ושמואל במשקי בית מטבחיא: גּוּפָא – נבאר את מחלוקת רב ושמואל בעדותו של יוסי בן יועזר. רַב אָמַר, מה ששנינו שמשקי בית מטבחיא טהורים, היינו דָּבָן [–טהורים] מַמָּשׁ, ואינם מקבלים טומאה כלל. וּשְׁמוּאֵל אָמַר, דָּבָן [–טהורים] הם רק מִלְּטַמֵּא טוּמְאַת אֲחֵרִים, אֲבָל טוּמְאַת עַצְמָן יֵשׁ לָהֶן, משום שלשיטתו קָסָבַר [–סובר] יוסי בן יועזר שכל עיקר טוּמְאַת מַשְׁקִין היא מִדְּרַבָּנָן, וְכִי [–וכאשר] גָּזְרוּ עליהם רַבָּנָן טומאה, רק בְּמַשְׁקִין דְּעָלְמָא [שלא במקדש] גזרו, וְאולם בְּמַשְׁקִין של בֵּית מִטְבְּחֵיָא שבעזרה לֹא גָזְרוּ [–לא גזרו], כדי שלא יטמאו את הקדשים שבעזרה ויביאום לידי הפסד. וּשְׁמוּאֵל אָמַר, דָּבָן [–טהורים] הם רק מִלְּטַמֵּא טוּמְאַת אֲחֵרִים, אֲבָל טוּמְאַת עַצְמָן יֵשׁ לָהֶן, משום שלשיטתו קָסָבַר [–סובר] יוסי בן יועזר שטוּמְאַת מַשְׁקִין עַצְמָן היא מִדְּאוֹרַיְיתָא, שהרי נאמר (ויקרא יא לד) 'וְכָל מַשְׁקֶה אֲשֶׁר יִשָּׁתֶה בְּכָל כְּלִי יִטְמָא', אבל לְטַמֵּא אֲחֵרִים הם מטמאים רק מִדְּרַבָּנָן. וְכִי גָּזְרוּ [–וכאשר גזרו] עליהם רַבָּנָן שיטמאו אחרים רק בְּמַשְׁקִין דְּעָלְמָא גזרו, ואולם בְּמַשְׁקִין בֵּית מִטְבְּחֵיָא לֹא גָזְרוּ – לא גזרו כן, כדי שלא יטמאו קדשים. וְכִי לֹא גָזְרוּ רַבָּנָן – ומה שלא גזרו חכמים עליהם בעזרה, הוא רק לענין לְטַמּוֹיֵי [–שיטמאו] אֲחֵרִים אֲבָל טוּמְאַת עַצְמָן יֵשׁ לָהֶן גם בעזרה, שכן טומאה זו היא מן התורה, ואין כח ביד חכמים להפקיע טומאה דאורייתא.

הגמרא מביאה קושיא על שיטת שמואל: אָמַר לֵיהּ רַב חוּנָא בַּר חִינָּנָא לְבֵרֵיהּ – לבנו, כִּי עָיְילַתְּ לְקַמֵּיהּ דְּרַב פָּפָּא רְמֵי לֵיהּ – כשתבוא לפני רב פפא תקשה לו, מֵי [–וכי] אָמַר שְׁמוּאֵל שמשקי בית מטבחיא דָּבָן [–טהורים] מִלְּטַמֵּא טוּמְאַת אֲחֵרִים אֲבָל טוּמְאַת עַצְמָן יֵשׁ לָהֶן, הלא אם הם עצמם טמאים מן התורה קָרֵי [–יש לקרוא] בָּאן את מה שנאמר בבשר קדשים (ויקרא ז יט) 'וְהַבָּשָׂר אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל טָמֵא לֹא יֵאָכֵל', ומכאן שכל דבר טמא מטמא קדשים. אם כן אפילו אם נאמר שמשקה אינו מטמא חולין, מכל מקום לדברי שמואל שהמשקה עצמו טמא מן התורה יש לו לטמא קדשים, שכן כשנגעו במשקים הרי נגעו בדבר טמא, וכל דבר טמא מטמא קדשים כמוכח מהכתוב האמור, ואיך יתכן שמשקים אינם מטמאים קדשים מן התורה. מתרצת הגמרא: אָמַר רַב שֵׁישָׁא בְּרֵיהּ [–בנו] דְּרַב אִידִי, אין ללמוד מכתוב זה שכל דבר טמא מטמא קדשים, אלא יתכן שיהיה טמא ולא יטמא, מִידֵּי דַּהֲוָה אַרְבִיעֵי בַּקֹּדֶשׁ – כמו שמצאנו בדין רביעי לטומאה בקדשים, שהוא עצמו טמא ומכל מקום אינו מטמא קדשים אחרים. דוחה הגמרא תירוץ זה: מַתְקִיף לָהּ [–והקשה] רַב אַשִׁי, הלא רְבִיעֵי בַּקֹּדֶשׁ לֹא אִיקְרֵי [–לא נקרא] 'טָמֵא' בשום מקום בתורה, אלא מקור פסולו הוא מקל וחומר, כפי שיבואר להלן (יח:), ועל כן אינו בכלל מה שנאמר 'והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל', ואינו מטמא את בשר הקדשים שנגע בו. אבל הָאי – משקה זה שנטמא בטומאת שרץ הלא אִיקְרֵי [–נקרא] 'טָמֵא', שכן נאמר 'וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא', ואם כן יש לו לטמא את בשר הקדשים. מסיקה

המשך בעמוד יב

הגמרא: קָשְׁיָא – אכן קשה על דברי שמואל מהכתוב האמור.
הגמרא מקשה על שיטת רב שאין למשקים טומאה מן התורה
כלל: תָּא שְׁמַע – בוא ושמע קושיא על דברי רב ממקרא מפורש.
הלא נאמר בכלי חרס שנטמא משרץ (ויקרא יא לג–לד), 'וְכָל כְּלִי חֶרֶשׂ
אֲשֶׁר יִפֹּל מֵהֶם אֶל תּוֹכוֹ, כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא וגו', מִכָּל הָאוֹכֶל
אֲשֶׁר יֵאָכֵל אֲשֶׁר יָבוֹא עָלָיו מַיִם יִטְמָא, וְכָל מַשְׁקֶה אֲשֶׁר יִשָּׁתֶה בְּכָל
כְּלִי יִטְמָא'. ופשטות משמעות הכתוב היא, שכלי חרס טמא מטמא
את כל אשר בתוכו, בין אוכלים שהוכשרו על ידי מים ובין
משקים, ואם כן איך אומר רב שמשקה אינו מקבל טומאה כלל מן
התורה. מתרצת הגמרא: מַאי [–מהו] 'יִטְמָא' שנאמר במשקים,
חֻכְּשַׁר את האוכלים לקבל טומאה, ולא שנטמא בעצמו. שכן עד
שיבואו מים או שאר משקים על המאכל אין הוא ראוי לקבלת
טומאה. וכך היא משמעות הכתוב לדעת רב, כל אוכל שיבוא
עליו מים, או שיבוא עליו כל משקה אשר ישתה בכל כלי, יכשיר
אותו המשקה להיטמא על ידי אויר כלי החרס הטמא.
מקשה הגמרא: הלא מה שהֻכְּשַׁר המשקה את האוכלים מֻרְּשָׁא
דִּקְרָא שְׁמַעַת לֵיהּ – כבר שמענו מתחילת דברי הכתוב, שכן נאמר
שם 'מִכָּל הָאוֹכֶל אֲשֶׁר יֵאָכֵל וגו' אֲשֶׁר יָבוֹא עָלָיו מַיִם יִטְמָא', ולמה
הוצרך הכתוב לחזור וללמדנו שמשקה מכשיר את האוכלים.
מתרצת הגמרא: חַד [–אחד] מכתובים אלו מדבר בְּמִים תְּלוּשִׁין,
וְחַד [–ואחד] מהם מדבר בְּמִים מְחוּבָּרִין לקרקע. וּצְרִיכִי – ונצרכים
שני כתובים אלו, משום דְּאִי אִשְׁמְעִינַן [–שאם היה משמיענו]
הכתוב רק בְּמִים תְּלוּשִׁין שהם מכשירים, היינו אומרים שהוא
מְשׁוּם דְּאַחְשְׁבְנֵהוּ – שהחשיבם למשקה בכך שתלשם מהקרקע
ומילאם בכלי וגילה את דעתו שהוא צריך להם, אֲבָל במים
מְחוּבָּרִין אִימָּא [–היינו אומרים] שהם לֹא מכשירים את האוכלים,
משום שאינם חשובים משקה. וְאִי תְּנָא [–ואילו נאמר] רק במים
מְחוּבָּרִין שהם מכשירים, היינו אומרים שהוא מְשׁוּם דְּקָיְימִי
בְּדוּכְתַּייהוּ חֲשִׁיבִי – שמאחר שהם עדיין עומדים במקומם הראשון
הרי הם חשובים כמשקה ומכשירים את האוכלים, אֲבָל במים
תְּלוּשִׁין שנעקרו ממקומם, אִימָּא [–היינו אומרים] שהם לֹא
מכשירים, משום שאינם חשובים עוד כמים. על כן צְרִיכִי
[–נצרכים] שני כתובים אלו ללמדנו, שבין מים תלושים ובין
מחוברים מכשירים.
הגמרא מקשה על שיטת רב מכתוב אחר: תָּא שְׁמַע – בא ושמע
קושיא על דברי רב ממקרא מפורש. הלא נאמר במים מחוברים
(שם יא לו), 'אַךְ מַעְיָן וּבוֹר מִקְוֵה מָיִם יִהְיֶה טָהוֹר'. ומשמע שדווקא
מים אלו שהם מחוברים אינם מקבלים טומאה, אבל מים תלושים
מקבלים טומאה, ולא כדברי רב שאין למשקים טומאה מן התורה
כלל. מתרצת הגמרא: אין כוונת הכתוב לטהרת המים עצמם,
אלא מַאי 'יִהְיֶה טָהוֹר', שהטמא הטובל בהם נטהר מִטּוּמְאָתוֹ, ובא
הכתוב להשמיענו שדווקא מי מעין ומקוה מטהרים, ולא מים
שאובים.
הגמרא מקשה על המבואר לעיל בשיטת רב, ש'יטמא' שנאמר
במשקה בא לרבות משקים תלושים להכשר אוכלים: וּמִים תְּלוּשִׁין
מַי [–וכי] מְכַשְּׁרִין אוכלים לקבלת טומאה מן התורה, וְהָאֲמַר
[–והרי אמר] רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָא, מַשְׁקִין של בֵּית מִטְבְּחָיָא
שבעזרה, לֹא דַּיָּין שֶׁהֵן דָּבָן [–טהורים] ואין להם טומאה, אֶלָּא שֶׁגַּם
אֵין מְכַשְּׁרִין את האוכלים. ומוכח מזה שמים תלושים מכשירים
רק מדרבנן, ובכדי למנוע טומאת קדשים לא גזרו חכמים על
המשקים שבעזרה שיכשירו. שהרי אם תלושים מכשירים מן
התורה, איך היה כח ביד חכמים להפקיע ממשקי בית מטבחיא דין
הכשר דאורייתא. מתרצת הגמרא: תֵּירְגְּמָא [–תפרש] את דברי רבי
יוסי ברבי חנינא שמשקי בית מטבחיא אין מכשירים עַל דָּם של
קרבנות שאינו מכשיר, ולא על מים. שכן דם קרבנות נתמעט מדין
הכשר, כמו דְּאָמַר רַבִּי חִייָא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מִנַּיִן לְדָם
קָדָשִׁים שֶׁאֵינוֹ מְכַשֵּׁיר את האוכלים לקבלת טומאה, ממה שֶׁנֶּאֱמַר
בדם (דברים יב כד) 'לֹא תֹאכְלֶנּוּ עַל הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ כַּמָּיִם', ומכאן
שדווקא דָּם שֶׁנִּשְׁפָּךְ כַּמַּיִם והולך לאיבוד ואין חוששים לקבלו
בכלי הוקש למים, וּמַכְשִׁיר כמותם.

אבל דָּם קדשים שֶׁאֵינוֹ נִשְׁפָּךְ והולך לאיבוד כַּמַּיִם, אלא מתקבל בכלי כדי להזירק על גבי המזבח, לא הוקש למים, וְאֵינוֹ מַכְשִׁיר כמותם.

הגמרא מקשה על דברי רבי יוחנן שדם קדשים אינו מכשיר: מַתְקִיף לָהּ [–הקשה] רַב שְׁמוּאֵל בַּר אַמִּי, חֲרֵי דַּם הַתַּמְצִית – דם שמתמצה ושותת מבהמת הקרבן לאחר מיתתה, דְּנִשְׁפָּךְ כַּמַּיִם ואינו נזרק על גבי המזבח, וְאַף על פי כן אֵינוֹ מַכְשִׁיר את האוכלים לקבלת טומאה, ואם כן לא יתכן שטעמו של רבי יוסי בר חנינא שאמר שדם של בית מטבחיא אינו מכשיר הוא משום שאינו נשפך כמים. מתרצת הגמרא: אָמַר לֵיהּ רַבִּי זֵירָא לרב שמואל בר אמי, הָנֵּח לְדַם הַתַּמְצִית, דַּאֲפִילּוּ בִּבהמת חוּלִּין נַמִּי לֹא מַכְשִׁיר, ועל כן אינו מכשיר בבהמת קדשים. קִבְּלָהּ מִינַּיהּ [–קיבל ממנו] רַב שְׁמוּאֵל בַּר אַמִּי מרבי זירא, שטעם מה שדם התמצית אינו מכשיר, הוא משום שהמקור לכך שדם נחשב למשקה הוא ממה שנאמר בנבואת בלעם (במדבר כג כד) 'וְדַם חֲלָלִים יִשְׁתֶּה', ועל כן הוא בכלל מה שנאמר בהכשר 'וכל משקה אשר ישתה'. אבל דם התמצית אינו בכלל ריבוי זה, משום דְּאָמַר רַחֲמָנָא (דברים יב כג) 'רַק חֲזַק לְבִלְתִּי אֲכוֹל הַדָּם, כִּי הַדָּם הוּא הַנָּפֶשׁ'. הרי שרק דָּם שֶׁהַנֶּפֶשׁ יוֹצְאָה בּוֹ קָרוּי דָּם, ואילו דָּם התמצית שֶׁאֵין הַנֶּפֶשׁ יוֹצְאָה בּוֹ אֵינוֹ קָרוּי דָּם, ועל כן אינו בכלל 'דם חללים ישתה' ואינו נחשב משקה לענין הכשר.

הגמרא חוזרת לדברי רב הסובר שמשקי בית מטבחיא אינם מקבלים טומאה כלל, משום שטומאת משקים אינה מן התורה, ומקשה עליהם מברייתא: תָּא שְׁמַע – בוא ושמע ראיה שלא כדברי רב. הציץ מרצה בדיעבד על קרבן שקרב בטומאה ומכשירו, ועל ידי כן הקרבן מכפר לבעלים. ושנינו בברייתא, דָּם הקרבן שֶׁנִּטְמָא וְזֹרְקוֹ על גבי המזבח, אם נעשה הדבר בְּשׁוֹגֵג, הוּרְצָה [–כיפר] הקרבן, אף לענין שבשרו מותר לכהנים באכילה. אבל אם נעשה בְּמֵזִיד, לֹא הוּרְצָה הקרבן לענין שיאכל בשרו. הרי שדם קרבן מקבל טומאה אפילו שהוא ממשקי בית מטבחיא, ואם כן עדותו של יוסי בן יועזר על משקים אלו שהם טהורים, בהכרח אמורה רק לענין לטמא אחרים, ולא כדברי רב הסובר שאינם נטמאים מן התורה כלל. מתרצת הגמרא: אכן טומאת הדם היא מִדְּרַבָּנָן וכדעת רב, ומה ששנינו שבמזיד אינו מרצה אינו אלא מדרבנן, וְסוברת ברייתא זו דְּלֹא כְּרַבִּי יוֹסֵי בֶּן יוֹעֶזֶר אִישׁ צְרֵידָה שאמר שלא גזרו על טומאת משקים במקדש, אלא גזרו עליה בכל מקום, ועל כן דם נטמא אף במקדש, וצריך ריצוי ציץ כדי להכשירו.

הגמרא מוסיפה להקשות על דברי רב מברייתא אחרת: תָּא שְׁמַע – בוא ושמע ראיה שלא כדברי רב. שנינו בברייתא, עַל מָה הַציץ מְרַצֶּה, עַל הַדָּם של הקרבנות שנטמא, וְעַל הַבָּשָׂר של הקרבנות שנטמא, עַל הַחֵלֶב של הקרבנות שֶׁנִּטְמָא, בֵּין בְּשׁוֹגֵג וּבֵין בְּמֵזִיד, בֵּין בְּאוֹנֶס וּבֵין בְּרָצוֹן, בֵּין בְּקרבן יָחִיד וּבֵין בְּקרבן צִבּוּר. הרי שדם נטמא מן התורה, ולולי ריצוי ציץ היה נפסל לזריקה, ולא כדברי רב הסובר שאין למשקים טומאה מן התורה כלל. מתרצת הגמרא: טומאת הדם היא רק מִדְּרַבָּנָן, ואבן מן התורה אינו צריך ריצוי ציץ, וּדְלֹא (כיוסף) [כְּיוֹסֵי] בֶּן יוֹעֶזֶר אִישׁ צְרֵידָה הסובר שלא גזרו על טומאת משקים במקדש.

הגמרא מקשה על רב מברייתא נוספת: תָּא שְׁמַע – בוא ושמע ראיה שלא כדברי רב. שנינו בברייתא, נאמר בציץ (שמות כח לח), 'וְהָיָה עַל מֵצַח אַהֲרֹן, וְנָשָׂא אַהֲרֹן אֶת עֲוֹן הַקֳּדָשִׁים', ומכאן שהציץ מכשיר את פסול הקרבנות ומרצה עליו. שואלת הברייתא, וְכִי אֵיזֶה עָוֹן הוּא נוֹשֵׂא [–מרצה], אִם תאמר שהוא מרצה על עָוֹן פִּיגּוּל, שאם חישב הכהן בשעת הקרבת הקרבן לאוכלו מחוץ למקום אכילתו, או להקטירו או לזרוק את דמו מחוץ לעזרה, ובכך הוא פוסלו, שהציץ מכשיר פסול זה, חֲרֵי כְּבָר נֶאֱמַר בפסול פיגול (ויקרא יט ז) 'פִּיגּוּל הוּא לֹא יֵרָצֶה', ולא יתכן שהציץ ירצה עליו ויכשירו. וְאִם תאמר שהוא מכשיר עָוֹן נוֹתָר, שאם חישב הכהן בשעת ההקרבה להותיר ממנו, ולאוכלו או להקטירו או לזרוק את דמו חוץ לזמנו, ובכך הוא פוסלו, שהציץ מכשיר פסול זה, חֲרֵי כְּבָר נֶאֱמַר בפסול נותר (ויקרא ז יח) 'לֹא יֵחָשֵׁב', הרי שאין לו תקנה, ולא יתכן שהציץ יכשירו. מסיקה הברייתא: מאחר שאין לנו פסול אחר שנוכל לומר עליו שהציץ מכשירו, הָא – הרי בהכרח עלינו לומר שהציץ אֵינוֹ נוֹשֵׂא אֶלָּא עָוֹן טוּמְאָה, משום שמצינו שהקילה התורה באיסור זה, שֶׁהרי הוּתְּרָה טומאה מִכְּלָלָהּ [–מכלל איסורה] בְּקרבנות צִבּוּר, שכן כאשר רוב הציבור טמאים הרי הם מקריבים לכתחילה את קרבנותיהם בטומאה. ומאחר שמצינו שהקילה התורה בפסול טומאה לענין ציבור, יש לומר שכמו כן הקילה גם בקרבן יחיד, שאף שללא ריצוי ציץ אינו קרב בטומאה, מכל מקום מרצה הציץ על פסול טומאתו, והרי הוא מכפר לבעלים.

מסיקה הגמרא את קושייתה: מַאי לָאו – האם לא בְּטוּמְאַת הַדָּם הכתוב מדבר, שהציץ מכשיר את זריקת הדם הטמא שתכפר לבעלים, ואם כן מוכח מכאן שדם נטמא מן התורה, ולא כדברי רב שמן התורה אין למשקים אף טומאת עצמם. מתרצת הגמרא: אָמַר רַב פָּפָּא, לֹא בטומאת דם דיבר הכתוב, אלא בְּטוּמְאַת קְמָצִים של מנחות, שהם אוכלים ולא משקים. שכשם שכפרת הקרבן היא בזריקת דמו, כן כפרת המנחה היא בהקטרת קומצה על המזבח. ואם נטמא הקומץ הרי הוא פסול להקטרה, אך הציץ מרצה על טומאתו ומכשירו, והקטרתו מכפרת לבעלים.

הגמרא מקשה סתירה בדברי רב: תָּא שְׁמַע – בוא ושמע קושיא על דברי רב שאמר שאין למשקים טומאה מן התורה כלל, מדבריו במקום אחר. שכן נצטוה חגי הנביא מאת ה' לבדוק את הכהנים, האם הם בקיאים בהלכות טומאת קדשים, שנאמר (חגי ב יא) 'כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת שְׁאַל נָא אֶת הַכֹּהֲנִים תּוֹרָה לֵאמֹר'. ונצטוה לשאול אותם (שם ב יב), 'הֵן יִשָּׂא אִישׁ בְּשַׂר קֹדֶשׁ בְּכְנַף בִּגְדּוֹ, וְנָגַע בִּכְנָפוֹ אֶל הַלֶּחֶם, וְאֶל הַנָּזִיד, וְאֶל הַיַּיִן, וְאֶל שֶׁמֶן, וְאֶל כָּל מַאֲכָל, הֲיִקְדָּשׁ, וַיַּעֲנוּ הַכֹּהֲנִים וַיֹּאמְרוּ לֹא' (יְקֻדָּשׁ). כלומר, כשאדם נושא בכנף בגדו בשר שרץ, ונוגע השרץ בלחם ועושהו ראשון לטומאה, והלחם נוגע בנזיד [–בתבשיל] ועושהו שני לטומאה, והנזיד נוגע ביין נסכים ועושהו שלישי, והיין נוגע בשמן של נסכים או בכל מאכל קדשים, האם הוא עושה אותם רביעי לטומאה ופוסלם. והשיבוהו הכהנים, שאינם נפסלים.